

Creditnotes

Informatiebulletin voor kapitaalgoederenexporteurs, banken, internationaal opererende aannemingsbedrijven en ingenieursbureaus

atradius

managing risk, enabling trade

Een voorspoedig 2009

Kredietcrisis raast over de wereld

Land in beeld: Marokko

Atradius DSB verzekert een nieuw opleidingscentrum in Huainan

Hoewel bij het redigeren van Creditnotes de grootst mogelijke zorgvuldigheid wordt betracht bestaat altijd de mogelijkheid dat bepaalde informatie na verloop van tijd verouderd of niet juist meer is. Atradius is dan ook niet aansprakelijk voor de gevolgen van activiteiten die worden ondernomen op basis van deze uitgave.

Overname van artikelen is toegestaan, mits integraal en met bronvermelding ISSN 1386-7598.

Inhoudsopgave

Een voorspoedig 2009

Kredietcrisis raast over de wereld

Atradius en ECIC tekenen een samenwerkingsverklaring

Land in beeld: Marokko

Atradius DSB verzekert een nieuw opleidingscentrum in Huainan

Exporteursbijeenkomst in het teken van kredietcrisis

Landenbeleid

Een voorspoedig 2009!

2008 was in menig opzicht een roerig jaar, niet in de laatste plaats voor exporteurs en hun financiers. Een hypothekencrisis in de VS, gevolgd door een kredietcrisis en het wegvallen van vertrouwen tussen banken, leidde tot een aanzienlijke krimp van beschikbare bankfinanciering, waaronder exportfinanciering. Aan het begin van het jaar leek het nog mee te vallen. Velen dachten dat de problemen beperkt zouden blijven tot de onroerendgoedsector in de VS en de financiers daarvan. Vooral na de deconfiture van Lehman Brothers in september, het lijkt al zo lang geleden vanwege de over elkaar heen buitelandse nieuwsberichten daarna, raakte de vertrouwenscrisis tussen banken echter in een stroomversnelling. De turbulentie breidde zich razendsnel uit naar andere landen en andere sectoren. In de eerste drie kwartalen floreerde de export nog volop en hadden uw afnemers in het algemeen geen bijzondere betalingsproblemen. De effecten van de kredietcrisis waren echter al goed zichtbaar in het laatste kwartaal van 2008 en zullen zich in 2009 voortzetten. Het sluiten van orders met exportfinanciering is lastiger geworden en de risico's op een groot aantal afnemers, banken en ook landen zijn toegenomen. Dit veranderend risicoprofiel heeft zich ook in ons acceptatiebeleid vertaald. Zo zijn wij terughoudender geworden op een aantal Oost-Europese landen. Toch willen wij, samen met het ministerie van Financiën voor wiens rekening de risico's die wij verzekeren uiteindelijk zijn, ook in 2009 de export mogelijk blijven maken. Tegelijkertijd heeft het monitoren van de bestaande risico's de volle aandacht.

Niettemin had Atradius DSB in 2008 wederom een goed jaar. Het premie-inkomen was hoog, de schades gering en ook de provenu's (opbrengsten na schadevergoeding) mochten er zijn.

Naast de economische ontwikkelingen is ook een aantal andere gebeurtenissen het melden waard. In april van het afgelopen jaar heeft Atradius zijn nieuwe kantoor betrokken aan de David Ricardostraat in Amsterdam. Het is een gloednieuw en zeer transparant gebouw, waar wij u graag ontvangen.

In de samenwerking met de Staat is in 2008 een aantal wijzigingen doorgevoerd. In het kader van verdere stroomlijning van de verzekeringsfaciliteiten hebben het ministerie van Financiën en Atradius DSB de taken van DNB overgenomen. Deze taken bestonden onder meer uit het risicobeheer van onze portefeuille. Door vermindering van het aantal betrokken partijen hebben wij de efficiëntie van onder meer de aanvraagbehandeling kunnen verhogen.

Ook op het gebied van producten hebben wij vernieuwingen doorgevoerd. Zo kunnen wij nu in exporttransacties tot 30% lokale kosten meedekken. Daarnaast hebben wij de importpolis geheel vernieuwd.

Wij vertrouwen erop dat wij u in het komend jaar, ook in deze tijd van economische tegenwind, weer van dienst mogen zijn. Hier ligt zeker een grote uitdaging en die gaan wij graag aan.

Namens alle medewerkers van Atradius DSB wens ik u een voorspoedig 2009 toe.

Johan Schrijver
Directeur Atradius Dutch State Business

Kredietcrisis raast over de wereld

Omvangrijke overheidssteun

Alleen al het feit dat bij het schrijven van dit artikel de inhoud kan zijn achterhaald door nieuwe, wellicht negatieve, ontwikkelingen maakt duidelijk hoe uniek en gevaarlijk de huidige kredietcrisis is. Uniek omdat geen enkel bedrijf, geen enkele branche, geen enkele bank en geen enkel land wordt gevrijwaard voor de uitwerking ervan. En gevaarlijk omdat het niet alleen de discutabele debiteuren treft maar ook solide noodlottig kan worden. Er ontstaat dan een domino-effect met vergaande gevolgen voor de reële economie.

Uniek is ook het tempo van de verslechtering in de economische condities. Bepalend daarvoor is de radicale omslag in de risicoperceptie van de financiële wereld; van welhaast onbegrensde euforie tot doemdenkerij dat achter elke debiteur een potentieel betalingsonvermogen schuilgaat. In zo'n klimaat is het moeilijk om de zwarte schapen van de witte te onderscheiden.

Als de aanleiding voor deze omslag in de psyche van de financiële markten wordt het failliet van Lehman Brothers gezien; ook banken konden omvallen. De gebeurtenissen volgden elkaar in zo'n snelheid op dat de autoriteiten, vaak in paniek, moesten improviseren om het financiële stelsel overeind te houden. Dat lijkt te zijn gelukt. Cruciaal bij alle kostbare hulppakketten is het weer op gang komen van het financiële verkeer. Debiteuren die worden geconfronteerd met aflossing van schuldverplichtingen in de komende weken en maanden komen in betalingsmoeilijkheden als de financiering ervan niet kan worden doorgerold. De tijd dringt. Vooral aan het eind van het jaar zullen grote bedragen aan verplichtingen moeten worden voldaan. Er is wel enige ontspanning op de geldmarkten waarneembaar gelet op de minder extreem hoge tarieven, maar er is nog een lange weg te gaan. Bovendien is het de vraag in hoeverre deze verruiming spontaan is (meer aanbod van de particuliere partijen zelf) dan wel kunstmatig (de monetaire impuls door de centrale banken).

Het is moeilijk om het volledige slagveld nu al te overzien. Nieuwe tegenvallers in de financiële wereld zijn niet uit te sluiten als de reële economie wegzakt en ook andere schulden van consumenten en bedrijven daardoor oninbaar blijken. De echte kredietcrisis is dus zeker nog niet voorbij. Evenmin de onrust op de effectenmarkten. Gedwongen liquidaties van aandelenpakketten kunnen de koersen verder doen dalen, uiteraard met navenante verliezen voor de verkopers ervan.

Sombere prognoses

De vooruitzichten voor de reële economie zijn uitgesproken somber. Al tot oktober, toen de grootste misère nog moest beginnen, bevonden talloze industrielanden zich in een recessie. De meeste instanties, officiële en commerciële, houden het op negatieve economische groeicijfers tot

en met de eerste helft van 2009 en daarna een uiterst mager herstel. De voorlopige cijfers schommelen tussen 0 en -1. Een veel heftiger teruggang lijkt echter aannemelijk als de vertrouwensindicatoren en de geluiden uit het bedrijfsleven (productiestops, forse omzetsdaling, overcapaciteit, lege orderboeken etc.) serieus worden genomen. De komende kwartalen moet met negatieve groeicijfers van 2-3% op jaarbasis worden gerekend.

Voor het eerst in lange tijd is de kans aanwezig dat zelfs de nominale groei negatief wordt, of anders gezegd dat de conjunctuur in een deflatie belandt. Omzetcijfers van bedrijven gaan dan dalen. De – ook al weer opvallend snelle – daling van de prijzen van grondstoffen heeft het inflatiegevaar van nog amper 6 maanden geleden doen transformeren in een deflatiespook. Een absolute prijsdaling is geen nieuw fenomeen, wel riskant als het te lang aanhoudt en in een neerwaartse spiraal terecht komt. De monetaire autoriteiten ontbreekt het aan effectieve middelen om zo'n tij te keren: verder dan 0 kan de rente immers niet dalen.

Wel is er het aloude Keynesiaanse begrotingsrecept maar het is de vraag of de overheidsfinanciën zich na alle omvangrijke financiële ondersteuning, ook zo'n stimuleringsprogramma aan kunnen zonder onder de eigen schuldenlast te bezwijken. Nu al moet worden gevreesd voor de explosieve toename van de overheidsschuld in verhouding tot het binnenlands product, recept voor hoge aflossingsverplichtingen voor toekomstige generaties en een duurzaam lagere groei als deze moeilijke economische tijden voorbij zijn.

Wereldwijde dimensies

Dat herstelproces kan lang duren want de wereldeconomie zal zich aan de eigen haren uit het moeras moeten trekken. In tegenstelling tot vorige crises – oliecrisis 1973, recessie 1982, IT-zeepbel 2001 – ontbreken nu de tegenkrachten van zo'n inzinking; sterke sectoren en regio's die conjunctureel kunnen stimuleren. Ook bij een economisch solide regio als Azië kan niet worden ontkend dat een inzinking in de industrielanden ingrijpende gevolgen heeft voor de afzetmogelijkheden daar. Het tempo waarin Chinese producenten de doelstellingen neerwaarts moeten bijstellen, doet het ergste vrezen voor deze tot nog toe zo



ongeremde conjunctuur. Zelfs China ontkomt niet aan de gevolgen van de kredietcrisis, net zo min als de andere opkomende markten.

Daar zijn inmiddels de zwakste broeders uit de boot gevallen. Nadat eerst IJsland had moeten toegeven niet zonder externe financiering te kunnen overleven, gingen Oekraïne, Pakistan en Hongarije overboord en moest het ingedutte Internationaal Monetair Fonds worden geactiveerd voor noodhulp. Maar de besmetting is niet te stoppen zoals ook de sterkere opkomende markten pijnlijk zouden ervaren. Landen met een solide economische aanpak zagen zich eveneens geconfronteerd met de abrupte omslag in de risicoperceptie. Beurzen kelderden wereldwijd, lokale munten werden omgeruild voor US\$ en Yen en verloren pijlsnel aan waarde, en de deviezenreserves moesten worden aangesproken.

Inmiddels hebben het IMF en de Amerikaanse Fed een "cordon sanitaire" opgetrokken om de sterke landen niet in de vrije val van de kredietcrisis te laten meesleuren. Zo kunnen Mexico, Brazilië, Singapore en Korea rekenen op onvoorwaardelijke steun in de vorm van US\$-swaps. Ook voor andere markten is een faciliteit in het leven groepen waar in geval van nood een beroep op kan worden gedaan. En voor de echte risico-markten is er het voorwaardelijke bijstandskrediet dat uitkomst kan bieden. Want er zijn nog voldoende landen die zich door grote externe financieringstekorten en/of door hoge aflossingsverplichtingen kwalificeren voor betalingsmoeilijkheden: Rusland, Argentinië, Bulgarije, Roemenië, de Baltische staten. En misschien houdt het niet op bij deze opkomende economieën. Ook een aantal euro-landen bevindt zich in de gevarenzone, zoals Griekenland, Portugal en Italië. Evident is tenslotte dat forse koersdalingen van lokale munten bijdragen aan een groter kredietrisico op particuliere afnemers die schulden hebben in buitenlandse valuta, een extra belasting naast de eerder genoemde problemen met de herfinanciering van vervallende schuldverplichtingen.

Wereldeconomie (reële groei; mutaties % per jaar)

	2006	2007	2008	2009
Verenigde Staten	2,9	2,2	1,4	-0,8
Japan	2,4	2,1	0,5	-0,7
Azië, excl. Japan	9,9	10,0	7,8	5,2
Wereld	5,1	5,0	3,8	2,2
Eurozone	2,9	2,6	1,0	-0,4

Bron: IMF/IIF (Oct 2008)

Kredietcrisis raast over de hele wereld...

De groeicijfers voor de eurozone zijn neerwaarts bijgesteld en uit diverse bronnen samengesteld. Ze bungelen rond de 0%, een combinatie van recessie in de eerste helft in 2009 en herstel in de tweede helft. Maar alles is zeer onzeker; met grote waarschijnlijkheid duiken de groeicijfers over heel 2009 fors in de min.

Eurozone (reële groei; mutaties % per jaar)

	2006	2007	2008	2009
Eurozone totaal	2,9	2,6	1,0	-0,4
Duitsland	3,1	2,6	1,5	-0,3
Frankrijk	2,4	2,1	1,0	0
België	2,9	2,8	1,5	0
Italië	1,9	1,4	0,5	-0,5
Spanje	3,9	3,8	1,0	-0,5
Nederland	3,0	3,5	2,3	0
Ver. Koninkrijk	2,9	3,0	1,0	-2,0

Bron: Diversen

Nederland naar stilstand

Uiteraard deelt de Nederlandse economie mee in de internationale malaise, ook al is het uitgangspunt niet slecht: gezonde overheidsfinanciën en een in principe weerbaar bedrijfsleven. Maar de conjuncturele inzinking is onmiskenbaar. Ten opzichte van het tweede kwartaal 2008 is de economische groei in ons land in het derde kwartaal helemaal tot stilstand gekomen. Alle bestedingscategorieën deelden in de stagnatie, met name de investeringen in computers, machines en bedrijfsgebouwen.

Bij de vertrouwensindicatoren voor zowel consumenten als

producenten is de teruggang nog sterker, en dat is wellicht een aanwijzing dat ook de reële economische cijfers in een sneller tempo omlaag gaan en dat vanaf het vierde kwartaal een recessie is ingetreden. De export krijgt dan de volle laag van de krimp in het bruto nationaal product van de overige industrielanden. Lagere omzetten en krappere marges zetten de rentabiliteit van het bedrijfsleven onder druk. Pas in de laatste fase van de conjunctuurgolf treedt een wending op bij de werkloosheid en het aantal bedrijven dat op de fles gaat. Bij het verloop van de faillissementen werd medio 2008 al de bodem bereikt en is voor de tweede helft van dit jaar een bescheiden toename te verwachten. De nu nog geruuststellende cijfers over heel 2008 zullen volgend jaar daarom (aanzienlijk) verslechteren.

Sectorgewijs zijn de verschillen in perspectieven niet zo groot: uiteraard zijn de meest cyclische bedrijfstakken het zwaarst getroffen (metaal/staal, chemie, transport, elektronica), geconfronteerd met lagere afzetprijzen en vooral minder afzetvolume. Ook in de zakelijke dienstverlening is van minder omzet sprake.

Nederland (reële groei; mutaties in % per jaar)

	2006	2007	2008	2009
Bruto binnenlands product	3,0	3,5	2,3	0
Particuliere consumptie	2,9	2,1	2,1	0,5
Bruto investeringen bedrijven	7,2	5,1	5,8	-2
Goederenuitvoer (excl. energie)	7,0	6,4	4,2	1,2
Inflatie	1,1	1,6	2,8	1,2

Bron: OECD/CPB/CBS

Nederland (overige indicatoren)

	2006	2007	2008	2009
Werkloosheid (% beroepsbevolking)	5,5	4,5	4,0	4,5
Overheidstekort (% binnenl. product BBP)	0,6	0,4	1,1	0,4
Lange rente (%)	3,8	4,3	4,3	3,5
Winstquote bedrijven (% BBP)	12,1	12,6	11,2	10,0
Mutaties bedrijfsfaillissementen (%)	-17	-15	-5	+20
Aantal faillissementen bedrijven en instellingen (excl eenmanszaken)	4104	3470	3300	3960

Bron: CPB/CBS

Wilt u meer informatie over dit onderwerp dan kunt u contact opnemen met Paul Burger, Senior Economist op telnr. 020 553 2332 of per email: paul.burger@atradius.com.

Atradius en ECIC Zuid-Afrika tekenen een samenwerkingsverklaring

Onlangs hebben Atradius DSB en ECIC, de Zuid-Afrikaanse staatskredietverzekeraar, een samenwerkingsverklaring getekend. Het doel is projecten in het buitenland te ondersteunen waarbij zowel Nederlandse als Zuid-Afrikaanse exporteurs zijn betrokken

Exporteurs uit verschillende landen werken steeds meer samen in projecten overal ter wereld. Nederlandse exporteurs die met Zuid-Afrikaanse exporteurs samenwerken in derde landen hebben vaak dekking nodig tegen betalingsrisico's. Met deze samenwerkingsverklaring slaan Atradius DSB en ECIC de handen ineen om maatwerk te leveren op het gebied van dekking aan Zuid-Afrikaanse en Nederlandse exporteurs die samen in een project zitten.

Door deze samenwerking is het nu makkelijker geworden om bij exporttransacties in te kopen in Zuid-Afrika en toch tegelijkertijd van de dekking van Atradius DSB gebruik te maken. Deze mogelijkheid komt bovenop de al bestaande uitgebreide dekkingsmogelijkheden die Atradius DSB Nederlandse bedrijven die exporteren naar Zuid-Afrika biedt.

Atradius DSB heeft inmiddels samenwerkingsovereenkomsten met Sinosure uit China en ECIC uit Zuid-Afrika, alsmede herverzekeringsovereenkomsten met staatskredietverzekeraars uit 23 landen, waaronder alle belangrijke exporterende landen.

Wilt u meer weten over dit onderwerp dan kunt u contact opnemen met Bert de Jongh op tel. nr. 020 5532084 of via email bert.de.jongh@atradius.com.

V.l.n.r. Tladi Ditshego (ECIC), Johan Schrijver (Atradius DSB), Vinco David (Atradius DSB), en Emile Matthee (ECIC) na ondertekening van de samenwerkingsverklaring



Land in beeld: Marokko

De politieke situatie is stabiel te noemen in het land. Koning Mohammed VI heeft een prominente rol in de politiek en besluitvorming. Het parlement is gefragmenteerd en heeft weinig zeggenschap, wat tot enige ontevredenheid leidt over het politieke proces. Het is niet te verwachten dat de koning en zijn adviseurs stappen zullen ondernemen om tot een verdere democratisering te komen. De koning is evenwel redelijk populair bij de bevolking. Al moet worden opgemerkt dat kritiek op de monarchie niet wordt getolereerd.

Sporadische uitbraken van sociale onrust kunnen voorkomen. Ontevredenheid over wijdverspreide corruptie, werkloosheid en dit jaar de hoge voedsel- en olieprijs kunnen hiertoe aanleiding geven. Om politieke stabiliteit te handhaven investeert de overheid fors in sociale woningbouwprojecten en infrastructuur. Daarnaast verhoogt zij salarissen en subsidies.

Het risico op een militante aanslag op de overheid of een Westers doelwit blijft aanwezig. Net als in de omliggende landen is het mogelijk dat Marokkaanse radicalen zich aansluiten bij de groeperingen die zich aan Al Qaida hebben gelieerd. De overheid is zich hiervan bewust en stelt

de moskeeën onder scherp toezicht. De koning streeft een tolerante islam na.

De economische groei in Marokko wordt steeds breder gedragen, hoewel de oogst nog wel grotendeels bepaalt of de economische groei hoog of laag uitkomt. Aangezien 42% van de beroepsbevolking in de landbouwsector werkzaam is en landbouw 14% van het BBP uitmaakt, beïnvloedt de landbouwproductie in hoge mate het verloop van de economische groei. De groeicijfers vertonen dan ook een volatiel verloop. In de laatste drie jaar dragen echter in toenemende mate de bouwsector en toerisme bij

De Sahara in Marokko



aan de economie. Veel Europese en Arabische landen hebben in de afgelopen jaren geïnvesteerd in de onroerendgoedsector.

Dit jaar komt de economische groei naar verwachting uit op 6,5%, waarna deze zal vertragen tot 4,5% volgend jaar. Het is voornamelijk de verslechterende situatie in de externe omgeving die verantwoordelijk is voor de groeivertraging. De zwakke economische situatie in haar belangrijkste exportmarkten (Frankrijk en Spanje) zal de exportgroei doen afnemen. De particuliere consumptie zal vertragen door afnemende overmakingen uit het buitenland. Deze zijn namelijk cruciaal voor de consumptiegroei en bedragen ongeveer 9% van het BBP. Daarbij zal de toerismesector minder goed presteren aangezien het de verwachting is dat Europese consumenten hierop zullen bezuinigen. Ook buitenlandse directe investeringen zullen iets afnemen door de minder gemakkelijke financiering.

Het land heeft jarenlang een gematigde inflatie gehad. Net als in sommige andere landen stijgt de inflatie dit jaar fors tot 4,6% (van 2% in het voorgaande jaar) door de hogere prijzen voor voedsel en olie. Een afzwakking van voedsel- en olieprijs zal in 2009 in een lagere inflatie resulteren.

De solvabiliteit van het land is goed te noemen. De buitenlandse schuld in verhouding tot het bruto binnenlands product (BBP) en tot export is laag en komt in 2008 uit op respectievelijk 23% en 69%. De structuur van de buitenlandse schuld is goed aangezien de looptijd van 90% van de buitenlandse schuld langlopend is. Hoewel de korte schuld sinds 2004 flink is gestegen, is deze nog steeds laag en geeft deze geen financieringsproblemen. Wordt de binnenlandse schuld van de overheid meegenomen dan ziet het plaatje er iets minder rooskleurig uit. De totale overheidsschuld in verhouding tot het BBP bedraagt volgens het IMF in 2007 54%, vergeleken met 58% in 2006. Marokko heeft structurele tekorten op de overheidsbalans, die al jarenlang hoofdzakelijk gefinancierd worden door het plaatsen van binnenlandse overheidsobligaties. Dit jaar komt het tekort uit op 2,4% BBP, vergeleken met 1,4% in het voorgaande jaar.

Na jaren overschotten op de lopende rekening te hebben geboekt, dook het land in het rood in 2007 en zal ook dit jaar een tekort van 1,8% BBP worden geboekt. Het handelstekort nam door de stijgende olie- en voedselrekening in 2007 flink toe. Toerisme-opbrengsten en overmakingen van Marokkanen in het buitenland konden dit tekort niet meer compenseren. De verwachting is dat in 2009 de lopende rekening weer een overschot zal boeken omdat door de lagere grondstoffenprijzen de invoerkosten zullen afnemen. De tekorten op de lopende rekening wordt volledig gecompenseerd door overschotten op de kapitaalrekening, voornamelijk buitenlandse directe investeringen, waardoor Marokko overschotten op de betalingsbalans heeft.

De buitenlandse reserves zijn in de afgelopen jaren dan ook flink toegenomen en de invoerdekking van Marokko is met 8,6 maanden goed.

Ook in het huidige financiële klimaat lijken Marokkaanse banken goed uit de verf te komen. Er is weinig geïnvesteerd in de zogenaamde rommelhypotheken en überhaupt zijn de banken weinig blootgesteld aan zowel buitenlandse activa als passiva. Het aandeel van slechte leningen in de totale leningenportefeuille was in 2007 9,5%. Wel is in navolging van de wereldwijde aandelenmarkten de beurs van Casablanca in waarde gedaald. Met name de aandelen in de bouw en onroerendgoedsector hebben een tik gekregen. Angst dat door de wereldwijde malaise de investeringen in de toerismesector en onroerendgoedsector zullen afnemen, liggen hieraan ten grondslag. De dirham is gekoppeld aan een mandje valuta van euro en US dollars: 80% euro en 20% US\$. De munt volgt een stabiele koersontwikkeling.

Al met al zien de vooruitzichten voor Marokko er ondanks de huidige malaise in de wereldeconomie er relatief goed uit. Het land beschikt over voldoende stevige fundamenten om een groeivertraging te kunnen opvangen. Het zal voornamelijk de verslechterende situatie in de externe omgeving zijn die verantwoordelijk is voor de groeivertraging. Daarnaast heeft de landbouwsector een grote rol in de economie. Afhankelijk van de oogst zal de economische groei neerwaarts of opwaarts bijgesteld worden. Al met al zullen de goede solvabiliteit en liquiditeit de kredietwaardigheid van het land waarborgen.

Wilt u meer informatie over dit onderwerp dan kunt u contact opnemen met Afke Zeilstra, Economist op telnr. 020 553 2873 of per email: afke.zeilstra@atradius.com.

Personeelswijzigingen

Sophie van Assen gaat per 1 januari voor het kortlopend bedrijf van Atradius werken in Hong Kong als Senior Key Account Underwriter. Zij werkte ruim drie jaar voor Atradius DSB in het regioteam als underwriter/regional specialist Africa.

Marco de Vries is per 1 november in dienst getreden bij ING. Hij werkte bijna 2 jaar als business development manager bij Atradius DSB.

Atradius DSB verzekert een nieuw opleidingscentrum in Huainan

Onlangs heeft Atradius DSB een polis afgegeven aan Gemco International BV te Eindhoven voor de levering van computergestuurde training- en onderzoekapparatuur aan China Far East International Tendering Company te Beijing, een inkooporganisatie. De goederen zijn bestemd voor Anhui Industry & Commerce Vocanational Technical College te Huanain. De waarde van de transactie bedraagt circa EUR 5 miljoen. De levering zal in gedeelten plaatsvinden en zal in de tweede helft van 2009 zijn afgerond.

Ten behoeve van de transactie verstrekt de Nederlandse overheid een schenking voor 35% van de contractprijs. Het restant wordt betaald uit een lening die is verstrekt door de Rabobank aan de Agricultural Bank of China. De lening zal worden terugbetaald in 14 halfjaarlijkse termijnen. De schenkingsfaciliteit van de Nederlandse overheid wordt momenteel overigens herzien.

In 2003 heeft Gemco International haar eerste schoolproject in China uitgevoerd, waarbij ook sprake was van een schenking met een nafañanciering. Schoolprojecten zijn bij uitstek geschikt voor dit soort financieringsprogramma's. Hierdoor is de school in staat om naast lokale apparatuur ook buitenlandse apparatuur van hoge kwaliteit aan te schaffen.

In het onderhavige project is de meerderheid van de machines ingekocht bij Nederlandse toeleveranciers en een deel gekocht bij Chinese bedrijven. Gemco International heeft daarvoor in de loop der jaren een groot netwerk van toeleveranciers opgebouwd.

Na de succesvolle afronding van het eerste project in China in 2003, is Gemco International door Anhui Industry & Commerce Vocanational Technical College benaderd voor het bovengenoemde project. Dit college is een toonaangevende school voor technisch beroepsonderwijs in de provincie Anhui. De stad Huanain heeft bijna 2,5 miljoen inwoners en is gelegen tussen Beijing en Shanghai. De campus beslaat een oppervlakte van 6 hectare, kent 280 docenten en telt circa 6000 studenten. Het nieuwe gebouw, waarin de apparatuur zal worden geplaatst heeft een oppervlakte van 14.000 vierkante meter.

Gemco International is verantwoordelijk voor het inrichten van een aantal praktijkruimten met computergestuurde machines alsmede test- en meetapparatuur. De praktijkruimten zijn ontworpen in samenspraak met de klant en gespecificeerd naar de wensen van de klant.

Gemco International BV is verantwoordelijk voor de engineering en treedt op als projectmanager. Dit houdt in dat men verantwoordelijk is voor de installatie, inbedrijfstelling en opleiding van de docenten. Een deel van de opleiding vindt plaats in Nederland.



Het opleidingscentrum in Huainan

Gemco International BV is onderdeel van JWK Industries BV en voert al sinds 1986 technische projecten uit. Naast onderwijsprojecten is het bedrijf gespecialiseerd in het turnkey inrichten van onderhoudswerkplaatsen en magazijnen voor de industrie. JWK Industries BV heeft naast Gemco International BV nog twee andere dochters, te weten M&I-Labtech BV en Larmax International BV. M&I-Labtech BV richt zich op het inrichten van laboratoria voor de energiesector en Larmax International BV op het ontwikkelen, verwerven, en ondersteunen van technische projecten in Rusland, Oekraïne en Kazachstan voor een zestal opdrachtgevers. Larmax heeft een eigen kantoor in Rusland en Kazachstan.

Belangrijkste markten voor GEMCO International en M&I-Labtech zijn Oost-Europa, het Midden-Oosten, Afrika en Azië.

Gemco International heeft in de loop der jaren al verschillende projecten bij Atradius ondergebracht. De heer Kooistra, directeur/eigenaar van Gemco International stelt dat men tot de keuze komt om een project bij Atradius onder te brengen, indien men te maken heeft met opkomende markten met grotere politieke risico's of indien het grotere nieuwe klanten betreft

Indien u vragen heeft over export naar China dan kunt u contact opnemen met George van Praag, Senior Underwriter Region Asia and Turkey, tel nr. 020-5532321.

Exporteursbijeenkomst in het teken van de kredietcrisis

Op 20 november j.l. vond de exporteursbijeenkomst van Atradius DSB plaats, die elk jaar wordt georganiseerd voor relaties (exporteurs, banken, overheid enz.).

De druk bezochte bijeenkomst begon met een presentatie van Johan Schrijver over de recente ontwikkelingen bij Atradius DSB. Hij beschreef o.a. dat de kredietcrisis al anderhalf jaar geleden is begonnen en na het faillissement van Lehman Brothers in een stroomversnelling is geraakt. Deze crisis heeft grote gevolgen voor de landenrisico's (bijvoorbeeld Rusland, Oekraïne en Argentinië) en voor de risico's op banken. Een groot probleem voor bedrijven is de funding van banken. Dit alles heeft tot gevolg dat sommige transacties uitgesteld worden.

Reijer Janssen, plaatsvervangend directeur Buitenlandse Financiële Betrekking van het Ministerie van Financiën, sprak over de gevolgen van de kredietcrisis voor de export. Wat we hier volgens hem van kunnen leren is dat de rating agencies op een andere manier moeten gaan werken. Op mondiaal niveau moet het IMF een grotere rol krijgen en moet er getracht worden om protectionisme tegen te gaan. Hij sprak uit dat de Nederlandse Staat het funding-probleem van banken aanpakt en de export op gang wil houden.

De gastspreker, Sweder van Wijnbergen, hoogleraar economie aan de UvA en bekend commentator van economische aangelegenheden, ging uitgebreid in op de oorzaak van de kredietcrisis. Die oorzaak moeten we zoeken bij de subprime hypotheek, maar zeker ook bij het beleid van de Amerikaanse overheid. Door structureel te lage rente stimuleerde deze jarenlang een overvloed aan beschikbaar

kapitaal, waardoor de zeepbel in de huizenmarkt kon ontstaan. Vervolgens voerde zij, toen de kredietcrisis zich aandeed, een zwalkend beleid, variërend van het redden van banken en verzekeraars tot het laten klappen van Lehman Brothers, waardoor de financiële markten nóg onrustiger werden. Hij legde uit hoe deze kredietcrisis momenteel zijn weerslag heeft op de gehele wereldeconomie. Het komende jaar is het einde van de onrust nog niet in zicht. Op langere termijn zal volgens Sweder van Wijnbergen echter weer herstel optreden.

Mocht u geïnteresseerd zijn in deze presentaties dan kunt u een mail sturen naar monique.duns@atradius.com.

Gastspreker Sweder van Wijnbergen



De bijeenkomst werd druk bezocht



Landenbeleid voor ééntransactiepolissen ATRADIUS DUTCH STATE BUSINESS Situatie 1 december 2008

Atradius Dutch State Business (Atradius DSB) verzekert in samenwerking met de Nederlandse Staat betalingsrisico's verbonden aan transacties van ondernemingen met buitenlandse afnemers. Voor inlichtingen over het landenbeleid kunt u zich wenden tot Jan Hoens, Afdeling Economic Research, Postbus 473, 1000 AL Amsterdam, telefoon 020 553 2709; telefax 020 553 2730 of email jan.hoens@atradius.com, of tot uw accountmanager.

U kunt ook kijken op www.atradius.com/nl/dutchstatebusiness

Deze informatie bevat slechts algemene richtlijnen over het Atradius DSB landenbeleid in een gecompriëerde vorm en is met de grootste zorgvuldigheid samengesteld. Het is mogelijk dat er veranderingen hebben plaatsgevonden na publicatie. Atradius DSB aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid voor eventuele fouten. Onze aansprakelijkheid beperkt zich tot de verplichtingen die voortvloeien uit onze verzekeringspolissen.

Middellang landenbeleid

Het beleid is van toepassing op bij de Nederlandse Staat herverzekerde ééntransactiepolissen met een krediettermijn van langer dan 12 maanden, alsmede contante aannemingswerken met een uitvoeringsduur langer dan 12 maanden.

Legenda

1. Geen beperkingen

Het maximaal gedekte percentage bedraagt 95 voor commerciële en 98 voor politieke risico's. In principe worden geen aanvullende zekerheden verlangd.

2. Voorwaardelijke zekerheidseis

Uitgangspunt is dat een zekerheidseis wordt verlangd – onherroepelijk accreditief (ILC), bankgarantie danwel overheidsgarantie. Indien uit zeer goede recente informatie blijkt dat het om een financieel sterke debiteur gaat, kan mogelijk ontheffing van de zekerheidseis worden verleend.

3. Onvoorwaardelijke zekerheidseis

Onherroepelijk accreditief (ILC), bankgarantie danwel overheidsgarantie. Hiervan wordt niet afgeweken. De precieze invulling van deze voorwaarde staat per land vermeld op www.atradius.com/nl/dutchstatebusiness

4. Van geval tot geval beoordeling

Iedere transactie wordt per geval door Atradius DSB op verzekeringsmogelijkheid beoordeeld.

5. Geen dekking

Onder de reguliere exportkredietverzekeringfaciliteit is geen dekking mogelijk. Onder de SENO/GOM faciliteiten zijn onder strikte condities dekkingsmogelijkheden beschikbaar. Ook voor kortlopende contante zaken zijn uitzonderingen mogelijk.

Restricties

- a. gereduceerd gedekt percentage
- b. verlengde wachtermijn
- c. speciale voorwaarden, raadpleeg uw accountmanager
- d. dekking opgeschort
- da dekkingsadviesituatie
- tc tekenclausule

In geval van verzekering van middellang krediet geldt een landenplafond. Het landenplafond is het theoretisch maximum dat de Staat in dekking wil nemen op een land. In praktijk kunnen er allerlei specifieke omstandigheden zijn waarop besloten wordt om dit landenplafond niet volledig op te vullen. Zo geldt voor ieder land waarvoor een landenplafond is vastgesteld een signaleringsplafond. Zodra het obligo op een land het signaleringsplafond bereikt, wordt samen met de Nederlandse Staat bezien of en hoe het landenplafond verder opgevuld kan worden. Ook wordt aangegeven welk gedeelte van het landenplafond reeds benut is (exclusief in behandeling zijnde aanvragen). Tevens zijn de middellange landenklassen vermeld voor het politieke risico, van 0 (zeer goed) tot en met 7 (slecht). De landenklasse is medebepalend voor de hoogte van de middellange premie en de hoogte van het landenplafond. Op landen voorzien van een (*) is sinds de datum van de voorafgaande publicatie van dit overzicht het beleid opnieuw vastgesteld. Dit hoeft niet noodzakelijkerwijs te betekenen dat het beleid dan is gewijzigd.

Nadere informatie en uitleg van begrippen kunt u vinden op www.atradius.com/nl/dutchstatebusiness

Definities

Absoluut landenplafond

Het absolute landenplafond is het harde plafond dat de maximale exposure aangeeft voor een land. Dit absolute plafond mag in principe niet worden overschreden, tenzij door de Minister van Financiën in overleg met de Staatssecretaris van Economische Zaken wordt besloten dat dit wel is toegestaan. In dat laatste geval zal een premieopslag van 10% van de landencomponent kredietrisicopremie in rekening worden gebracht.

Signaleringsplafonds

Wanneer door de acceptatie van een zaak het signaleringsplafond * wordt overschreden zal het landenbeleid opnieuw worden bezien. De Minister van Financiën besluit, na advisering van de Commissie Advisering Risicobeheer**, tegen welke voorwaarden resterende capaciteit kan worden geboden. In geval van aanhoudende grote politieke en/of economische risico's kan worden besloten deze capaciteit niet te bieden. Andersom kan bij ongewijzigde of verbeterde omstandigheden capaciteit tegen de reeds geldende voorwaarden worden geboden.

Dekkingsadviesituatie

Een dekkingsadviesituatie ontstaat door capaciteitsgebrek op een bepaald land. Een dekkingsadvies is geen verplichting voor de staat om een verzekering af te geven. Het is alleen een verzekeringstechnische beoordeling van een transactie. Indien op een later tijdstip weer ruimte ontstaat, zal de transactie opnieuw beoordeeld worden tegen de dan geldende voorwaarden, voordat eventueel een polis zal worden uitgereikt.

Tekenclausule

Een tekenclausule bij een nog niet getekend contract houdt in dat de verzekerde het contract niet mag tekenen voordat schriftelijke goedkeuring van Atradius DSB is verkregen. Een tekenclausule bij een getekend contract dat nog niet in werking is getreden en waarvoor een handeling van de verzekerde noodzakelijk is, houdt in dat deze handeling niet mag worden verricht dan na schriftelijke goedkeuring van Atradius DSB.

DSA/DSF

Nederland onderschrijft de IMF/Wereldbank uitgangspunten ten aanzien van de schuldhoudbaarheid van ontwikkelingslanden (Debt Sustainability Analysis, Debt Sustainability Framework). Dit betekent dat overheidskopers in deze landen slechts onder beperkende voorwaarden (de "concessionaliteitseis" en "good governance"-toets) nieuwe schulden mogen aangaan. In de kolom DSA/DSF is aangegeven, indien van toepassing, hoe groot deze concessionaliteit dient te zijn. Neem voor alle zaken waar de kolom DSA/DSF gevuld is contact op met uw accountmanager, want er zijn uitzonderingen op de concessionaliteitseis mogelijk.

* Relevant voor het bepalen van de overschrijding is het maximum-schade bedrag, niet het contractbedrag

** De leden van de deze commissie zijn vertegenwoordigers van het Ministerie van Financiën, Atradius DSB, het Ministerie van Economische Zaken, De Nederlandsche Bank en het Ministerie van Buitenlandse Zaken.

LAND	beleid	restricties	landen klasse	landenplafond (mln euro)	signaleringsplafond (mln euro)	benut (mln euro) per 31-10-2008	DSA/DSF
Afghanistan	5		7				J, 60%
Albanie	3		6	1000	100	20	J, 35%
Algerije	2		3	1500	1150	4	
Andorra	4		2				
Angola*	3,						
	contante zaken	olie/gas: 2	6	500	400	22	
Anguilla	4		6				
Antarctica	4		6				
Antigua en Barbuda	5		6				
Argentinië	5		7				
Armenië	5		6				J, 35%
Aruba		c	4	68	50	1	
Australië	1		0				
Azerbeidzjan*	2, 4		5	1000	100	5	
Azoren	1		2				
Bahama's*	1		3	125		0	
Bahrein	1		2	2000	600	10	
Bangladesh	3, 4	a(90%), tc	6	1000	500	0	
Barbados	1		4	500	100	50	
België	1		0				
Belize	5		6				
Benin	5		6				J, 35%
Bermuda	4		5				
Bhoutan	4		6	500	100	0	J, 35%

LAND	beleid	restricties	landen klasse	landenplafond (mln euro)	signaleringsplafond (mln euro)	benut (mln euro) per 31-10-2008	DSA/DSF
Boeroendi	5		7				J, 35%
Bolivia	5		7				
Bosnië-Herzegowina	5		7				
Botswana	1		2	2000	350	0	
Bouvet eiland	1		1				
Brazilië	1		3	2000	1500	33	
Brits Ter. Indische Oceaan	4		6				
Brunei	1		2	500	100	0	
Bulgarije*	2, 4		3	1500	1150	1	
Burkina Faso	5		7				J, 35%
Cambodja	5		6				J, 35%
Canada	1		0				
Canarische Eilanden	1		1				
Centraal Afrikaanse Rep	5		7				J, 50%
Chili	1		2	2000	1500	0	
China*	2	b(6m)	2	2000	1500	504	
Christmas Eiland	1		1				
Cocos (Keeling) Eilanden	1		1				
Colombia	2		4	1500	1150	9	
Comoro Eilanden	5		7				J, 35%
Congo Kinshasa	5		7				J, 35%
Congo Brazzaville	5		7				J, 50%
Cook Eilanden	5		7				
Costa Rica	2		3	1500	550	0	
Cuba	5		7				
Cyprus		c	0	2000	500	390	
Denemarken	1		0				
Djibouti*	4		6	500	50	10	
Dominica	5		6				
Dominicaanse Republiek	3		5	1000	150	67	
Duitsland	1		0				
Ecuador	5		7				
Egypte	2, 3	b(9m)	4	1500	1150	39	
El Salvador	2		4	1500	300	32	
Equatoriaal Guinee	5		7				
Eritrea	5		7				J, 35%
Estland*	2, 4		2	2000	450	0	
Ethiopië	5		7				J, 35%
Falkland Eilanden	4		5				
Faroër Eilanden	1		1				
Fidzji Eilanden	3, 4		4	500	50	0	
Filippijnen	2		4	1000	150	16	
Finland	1		0				
Frankrijk	1		0				
Frans Polynesië	4		5				
Frans Zuidelijke en Zuidpoolgebieden	4		5				
Gabon	5		6				
Gambia	5		7				J, 45%
Georgië	5		6				
Ghana*		d	6				J, 35%
Gibraltar	4		3				
Goeam	1		1				
Grenada	5		6				J, 35%
Griekenland	1		0				
Groenland	1		1				
Groot Britannië	1		0				
Guadeloupe	1		1				
Guatemala	3	a (90%)	5	1000	550	12	
Guinee	5		7				J, 35%
Guinee Bissau	5		7				J, 50%
Guyana	5		7				J, 35%
Guyana Frans	1		1				
Haiti	5		7				J, 35%
Heard/ McDonald Eil.	1		1				
Honduras	5		6				J, 35%
Hongarije*	4		3	1500	1150	0	
Hongkong	2		1	2000	1500	0	
Ierland	1		0				
India	1	b(6m)	3	2000	1500	112	
Indonesië*	3	da	5	1500		1225	
Irak	4	c**	7				
Iran*	3, 4; olie/petrochemie: 2	tc,a,c,da	6	30 jaarplafond			ruimte beperkt
Israël	1		3	1500	1150	13	
Italië	1		0				
Ivoorkust	5		7				J, 35%
Jamaica	3	a(90%)	6	1000	250	32	
Japan	1		0				
Jemen	3, 4		6	1000	100	3	J, 35%
Jordanië	3		5	1000	750	0	
Kaaiman Eilanden	4		5				
Kaap Verdïe*	5		5				J, 35%
Kameroen*	5		6				J, 35%

** Irak: geen transferdekking

Landenbeleid voor ééntransactiepolissen ATRADIUS DUTCH STATE BUSINESS Situatie 1 december 2008

Legenda

1. Geen beperkingen

Het maximaal gedekte percentage bedraagt 95 voor commerciële en 98 voor politieke risico's. In principe worden geen aanvullende zekerheden verlangd.

2. Voorwaardelijke zekerheidseis

Uitgangspunt is dat een zekerheidseis wordt verlangd – onherroepelijk accreditief (ILC), bankgarantie danwel overheidsgarantie. Indien uit zeer goede recente informatie blijkt dat het om een financieel sterke debiteur gaat, kan mogelijk ontheffing van de zekerheidseis worden verleend.

3. Onvoorwaardelijke zekerheidseis

Onherroepelijk accreditief (ILC), bankgarantie danwel overheidsgarantie. Hiervan wordt niet afgeweken. De precieze invulling van deze voorwaarde staat per land vermeld op www.atradius.com/nl/dutchstatebusiness

4. Van geval tot geval beoordeling

Iedere transactie wordt per geval door Atradius DSB op verzekeringsmogelijkheid beoordeeld.

5. Geen dekking

Onder de reguliere exportkredietverzekeringfaciliteit is geen dekking mogelijk. Onder de SENO/GOM faciliteiten zijn onder strikte condities dekkingsmogelijkheden beschikbaar. Ook voor kortlopende contante zaken zijn uitzonderingen mogelijk.

Restricties

- a gereduceerd gedekt percentage
- b verlengde wachtermijn
- c speciale voorwaarden, raadpleeg uw accountmanager
- d dekking opgeschort
- da dekkingsadviesituatie
- tc tekenclausule

LAND	beleid	restricties	landen klasse	landenplafond (mln euro)	signaleringsplafond (mln euro)	benut (mln euro) per 31-10-2008	DSA/DSF
Kazachstan*	3; olie gas: 2		4	1500	1150	42	
Kenia	5		6				
Kiribati	1		4	500	50	0	
Koeweit	1		2	2000	1500	10	
Kosovo	5		7				
Kroatië	2		4	1500	1150	11	
Kyrgyzstan	5		7				J, 45%
Laos	5		7				J, 35%
Lesotho	5		5				J, 35%
Letland*	2, 4		3	1500	700	0	
Libanon	3, 4	max 36 mnd	7	500	150	0	
Liberia	5		7				J, 100%
Libië	5		6				
Liechtenstein	4		0				
Litouwen*	2, 4		2	2000	1000	0	
Luxemburg	1		0				
Macao	4		2				
Macedonië (fyrom)	3,4		5	1000	150	0	
Madagascar*	5		6				J, 35%
Madeira	1		2				
Malawi	5		7				J, 35%
Malediven	2,3,4		6	500	75	42	
Malesië	2		2	2000	1500	44	
Mali	5		6				J, 35%
Malta	1		0	2000	450	0	
Marokko*	2		3	1500	1150	852	
Marokko Spaans (Ceuta/Melilla)	1		1				
Marshall Eilanden	1		4	500	50	0	
Martinique	1		1				
Mauretanië	5		7				J, 35%
Mauritius	1		3	1500	250	0	
Mayotte	4		5				
Mexico	1		2	2000	1500	332	
Micronesië	1		4	500	50	0	
Moldavië	5		7				J, 35%
Monaco	4		1				
Mongolië	4		6	500	25	0	J, 35%
Montenegro	5		6				
Montserrat	5		7				
Mozambique	5		6				J, 35%
Myanmar (Birma)	5		7				J, 35%
Namibië	1		3	500	150	0	
Nauru	4		5				
Nederlandse Antillen		c	5	182	100	0	
Nepal	5		7				J, 35%
Nicaragua	5		7				J, 35%
Nieuw Caledonië	4		5				
Nieuw Zeeland	1		0				
Niger	5		7				J, 50%
Nigeria*	3,4						
	contante zaken olie/gas: 2		6	1000	200	30	
Niue	5		7				
Noord-Korea	5		7				
Noordelijke Marianen	4		5				

LAND	beleid	restricties	landen klasse	landenplafond (mln euro)	signaleringsplafond (mln euro)	benut (mln euro) per 31-10-2008	DSA/DSF
Noorwegen	1		0				
Norfolk eiland	1		1				
Oeganda	5		7				J, 35%
Oekraïne*	3,4		5	350		230	
Oezbekistan		d	6				
Oman	1		2	2000	1000	20	
Oost-Timor	5		7				J, 35%
Oostenrijk	1		0				
Pakistan*	5		6				
Palau	4		5				
Panama	2		3	1500	200	48	
Papoea Nieuw Guinea	2		5	1000	75	0	
Paraguay	5		5				
Peru	2		3	1500	1150	1	
Pitcairn Eiland	4		6				
Polen	2		2	2000	1500	161	
Porto Rico	1		1				
Portugal	1		0				
Qatar	1		2	2000	1500	173	
Réunion	1		1				
Roemenië*	2, 4		3	1500	1150	25	
Rusland*	2; bank + part.: 4		3	2000	1000	546	
Rwanda	5		7				J, 50%
Salomons Eilanden	5		7				J, 35%
Samoa-Amerikaans	1		1				
Samoa Eilanden	5		6				
San Marino	4		1				
Saoedi Arabië	2	b(6m)	2	2000	1500	173	
Saô Tomé en Príncipe	5		7				J, 50%
Senegal	3	b(6m)	6	1000	250	0	J, 35%
Servië	3, 4		7	500	100	46	
Seychellen	5		7				
Sierra Leone	5		7				J, 35%
Singapore	1		1	2000	1500	159	
Slovenië	1		0	2000	1050	0	
Slowakije	2		1	2000	1500	0	
Soedan	5		7				J, 35%
Somalië	5		7				J, 35%
South Georgia/Sandwich Eilanden	4		5				
Spanje	1		0				
Sri Lanka	3, 4	tc, da	6	150	150	109	
St. Helena	4	a(90%)	5				
St. Kitts-Nevis	5		7				
St. Lucia	1		4	500	50	0	
St. Pierre et Miquelon	4		5				
St. Vincent en de Grenadinen	5		5				
Suriname*	5		7				
Svalbard en Jan Mayen	1		1				
Swaziland	1		6	500	50	0	
Syrië	3, 4	a(90%), b(6m)	7	500	400	0	
Tadzjikistan	5		7				J, 35%
Taiwan	1		1	2000	1500	0	
Tanzania	3	c	6	1000	75	0	J, 50%
Thailand	2		3	2000	1500	0	
Toerkmenistan	5		6				
Togo	5		7				J, 35%
Tokelau	1		2				
Tonga Eilanden	5		4				J, 35%
Trinidad en Tobago	1		2	2000	1000	7	
Tsjaad	5		7				J, 35%
Tsjechië	2		0	2000	1500	0	
Tunesië	1		3	1500	1100	2	
Turkije*	2, 4		4	1500	1150	251	
Turks en Caicos Eilanden	4		5				
Tuvalu	4		5				
Uruguay	3		4	1500	100	0	
VAE*	1	c	2	2000	1500	1271	
Vanuaatu	1		4	500	50	0	
Vaticaanstad*	4		1				
Venezuela*	5		6				
Verenigde Staten	1		0				
Vietnam	3		4	1500	1150	112	
Virgin Eilanden (Brits)	4		6				
Virgin Eilanden (U.S.A.)	4		6				
Wallis en Futuna	4		5				
Westelijke Sahara	5		7				
Witrusland	5		7				
IJsland*	4		3				
Zambia	5		6				J, 35%
Zimbabwe	5		7				
Zuid Afrika	2		3	1500	1150	40	
Zuid Korea	2		1	2000	1500	77	
Zweden	1		0				
Zwitserland	1		0				

